

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหารายงานข่าวเกี่ยวกับสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยตามแนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก" เป็นการวิจัยที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาปริมาณและความถี่ของการรายงานประเด็นข่าว การเสนอบทความ/บทความ บทบรรณาธิการและภาพข่าวเกี่ยวกับเด็ก โดยใช้แนวคิดหรือหลักการของอนุสัญญาสิทธิเด็กเป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่า ชื่นข่าว/ประเด็นข่าว บทความ/บทความ บทบรรณาธิการ และภาพข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ทั้งในหน้า 1 (front page) และหน้าในส่วนอื่นๆ นั้น รวมแล้วมีปริมาณเนื้อหาที่บ่งบอกถึงสิทธิเด็กด้านหนึ่งด้านใดเป็นพิเศษ และมีทิศทางไปในทิศทางใด หนังสือพิมพ์ที่เลือกเป็นตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้มี 5 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง กรุงเทพธุรกิจ และบางกอกโพสต์

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หนังสือพิมพ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน ที่เลือกโดยเจาะจง (Purposive sampling) 5 ชื่อฉบับดังนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง กรุงเทพธุรกิจ และบางกอกโพสต์ การเลือกหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยพิจารณาจากเงื่อนไขดังนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ตัวแทนของกลุ่มหนังสือพิมพ์ที่จัดอยู่ในหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม มียอดขายสูงสุดเป็นอันดับ 1 และการนำเสนอข่าวจะส่งผลกระทบต่อวงกว้าง หนังสือพิมพ์มติชนจัดอยู่ในกลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ หนังสือพิมพ์บ้านเมืองจัดอยู่ในประเภทกึ่งประชานิยมกึ่งคุณภาพ และเป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ส่วนหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ จัดเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์กลุ่มธุรกิจที่มีผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม (niche market) และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพและพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ จึงมีกลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม คือ กลุ่มชาวต่างประเทศในเมืองไทย และกลุ่มคนไทยที่มีการศึกษาระดับสูง ฐานะเศรษฐกิจอยู่ในระดับกลางสูงขึ้นไป

ดังที่กล่าวไว้แล้วในนิยามศัพท์ตอนท้ายของบทที่ 1 ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกอย่าง purposive นั้น คือ หนังสือพิมพ์ของทั้ง 5 ชื่อฉบับ ที่พิมพ์ออกจำหน่ายทุกวันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นปีครบรอบ 10 ปีของอนุสัญญาสิทธิเด็ก อันเป็นปีเป้าหมายของการวิจัย เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็กของหนังสือพิมพ์ เพราะฉะนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา หรือจะเรียกว่าประชากรที่ศึกษา หากมองในแง่ขอบเขตการศึกษาที่เจาะจงว่า ศึกษาเฉพาะว่าหนังสือพิมพ์ของ 5 ชื่อฉบับที่พิมพ์ในปี 2542 ทั้งหมด จำนวนหนังสือพิมพ์ที่วิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดจึงประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 365 ฉบับ หนังสือพิมพ์มติชน 365 ฉบับ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง 365 ฉบับ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 365 ฉบับ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ 365 ฉบับ รวมเป็นทั้งหมด 1,825 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกข้อมูล (coding sheet) บันทึกจำนวนและปริมาณชิ้นข่าว/ประเด็นข่าว บทความ/บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ และภาพข่าว ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละวัน ในแบบบันทึกข้อมูลระบุนายการดังนี้คือ วันที่ที่ลงชิ้นข่าว ประเภทเนื้อหาของชิ้นข่าว บทความ บทบรรณาธิการและภาพข่าว หัวข้อหรือชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนรายงาน แหล่งข่าว เนื้อหาของข่าวที่เกี่ยวกับสิทธิเด็ก การให้ความสำคัญต่อข่าวโดยวัดจากตำแหน่งของข่าวหรือบทความแต่ละชิ้น รวมทั้งช่องบันทึกข้อมูลเฉพาะหน้าพิเศษสำหรับเด็ก ซึ่งในหนังสือพิมพ์บางฉบับจัดเป็นคอลัมน์ประจำไว้ด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการตรวจข่าวในหนังสือพิมพ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง กรุงเทพธุรกิจ และบางกอกโพสต์ที่ออกในปี 2542 รวมจำนวนทั้งหมด 1,825 ฉบับ ในการวิจัยครั้งนี้ มีทีมงานผู้ช่วยวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีก 1 คน ซึ่ง มีประสบการณ์ทางด้านการทำงาน ก่อนจะทำกรเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ลักษณะเนื้อหาที่ต้องการ รวมทั้งอธิบายความหมายของคำจำกัดความของตัวแปรต่างๆ เพื่อให้เข้าใจตรงกัน เพื่อความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้แบ่งงานกันทำ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข่าว บทความ และภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ คือ บางกอกโพสต์ ในขณะที่ผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยอีก 4 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง และกรุงเทพธุรกิจ ผู้ช่วยผู้วิจัยเริ่มทดลองบันทึกข้อมูลหนังสือพิมพ์ของเดือนมกราคม 2542 และนำมาหารือกับผู้วิจัยถึงปัญหาที่พบในการบันทึกข้อมูล และได้ปรับตารางการบันทึกข้อมูลเพื่อให้สามารถ

บันทึกข้อมูลได้ชัดเจน และเข้าใจตรงกันมากขึ้น นอกจากนี้ ตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการหารือกันอย่างสม่ำเสมอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวสิทธิเด็กครั้งนี้ ขึ้นข่าวที่เลือกทำการวิเคราะห์ต้องเป็นขึ้นข่าวหรือภาพข่าวที่ปรากฏบนหน้า 1 หรือคอลัมน์ข่าวในหน้าอื่น ซึ่งรวมทั้งข่าวในหน้าภูมิภาคและหน้าต่างประเทศ บทความเชิงข่าว อย่างเช่นในหน้า Outlook ของบางกอกโพสต์ รวมทั้งบทบรรณาธิการ แต่ไม่นับรวมขึ้นข่าวหรือภาพประเภทโฆษณา ซึ่งถือว่าเป็นข่าวหรือภาพที่ผ่านการปรุงแต่ง (treatment) จากบริษัทโฆษณาแล้ว ไม่ใช่เป็นข่าวหรือบทความโดยการริเริ่มตามธรรมชาติของผู้สื่อข่าวหรือกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์นั้นๆ ขึ้นข่าวที่เลือกนั้น อาจครอบคลุมเรื่องหรือหัวข้อหลากหลายที่สัมพันธ์กับสิทธิเด็ก แน่แน่นอนว่าข่าวที่เกี่ยวกับเด็กแต่ละชิ้น ไม่ได้มีการระบุว่าเป็นเรื่องสิทธิเด็กโดยตรง แต่เป็นข่าวที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การศึกษา ความเป็นอยู่ ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก กิจกรรมต่างๆ ของเด็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นข่าวที่บ่งชี้ถึงสิทธิเด็กโดยอ้อม (proxy indicators) ผู้วิจัยจึงได้พยายามจัดแบ่งกลุ่ม/ประเภทของเนื้อหาข่าว หรือบทความโดยอาศัยแนวคิดสิทธิพื้นฐานของเด็กเป็นหลัก ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ตามกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐาน 4 ประการของเด็ก ดังนี้

4.1.1 ข่าวหรือบทความ ภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก (Right to life) ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก สุขภาพอนามัย โภชนาการ สิ่งแวดล้อม ความพิการของเด็ก และเด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ เป็นต้น

4.1.2 ข่าวหรือบทความ ภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) ได้แก่ ข่าวประเภท การศึกษาของเด็ก ความเสมอภาคทางเพศระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย การละเล่นพักผ่อน และการกีฬา กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม และเด็กกับสื่อเกี่ยวกับเด็กประเภทต่างๆ เป็นต้น

4.1.3 ข่าวหรือบทความ ภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (Right to be protected) ได้แก่ ข่าวอย่างเช่น เด็กถูกทุบตีทำร้าย ถูกข่มขืนอนาจาร เด็กถูกลักพา ถูก

ค้าทางเพศ เด็กถูกใช้แรงงาน เด็กเร่ร่อนไร้ที่อยู่ เด็กกำพร้า เด็กกับอาชญากรรมรุนแรง เด็กในภาวะสงคราม เด็กชนกลุ่มน้อยกับสิทธิทางสัญชาติ เหล่านี้เป็นต้น

4.1.4 ชาวหรือบทความ ภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) ได้แก่ ข่าวอย่างเช่น เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่นการประชุมของสภาเด็ก เด็กกับการแสดงออกถึงความสามารถ และการได้รับรางวัลเช่นความสำเร็จในการแข่งกีฬา การแสดง และการเรียน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยนี้ ชาว บทความ หรือภาพข่าวแต่ละชิ้นนั้น อาจมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องสิทธิเด็กมากกว่า 1 สิทธิ ทั้งนี้ ก็เป็นตามธรรมชาติของสิทธิเด็กอยู่แล้วที่ว่า สิทธิพื้นฐานทั้ง 4 ประการนั้นล้วนแต่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ (indivisible) ดังนั้น ในการบันทึกข้อมูลของข่าว บทความ หรือภาพข่าวแต่ละชิ้น ผู้บันทึกข้อมูลจะวิเคราะห์เนื้อหาว่าเกี่ยวข้องกับสิทธิใดบ้าง และบันทึกตามนั้น เพราะฉะนั้นข่าว บทความ หรือภาพข่าวชิ้นหนึ่ง อาจมีเนื้อหาที่จัดเข้าได้ทั้งสิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม ตัวอย่างหัวข้อข่าวจากหนังสือพิมพ์เช่น

“ การบินไทยนำอาสาสมัครช่วยแพทย์ช่วยเด็กในชนบท ” (บ้านเมือง, 12 ม.ค. 42) ประเด็นของข่าวแสดงถึงสุขภาพอนามัยของเด็ก ซึ่งเป็นเรื่องของสิทธิที่จะมีชีวิตรอด แต่ข่าวนี้เป็นเรื่องของเด็กนักเรียนในโรงเรียนด้วย ก็ย่อมเกี่ยวพันไปถึงสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน

หรืออย่างบทความเช่น “ หนูน้อยสู้ชีวิต วัย 13 - คมกริช ธารีกิจ ” (มติชน, 8 ม.ค. 42) ประเด็นของข่าวนั้นเกี่ยวพันทั้งในแง่สิทธิเพื่อการพัฒนา เพราะในวัย 13 คมกริชอยู่ในวัยเรียน สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง เพราะในวัยเช่นนั้น เขาไม่ควรจะต้องมาทำงานเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว สิทธิมีส่วนร่วมในแง่ที่เขามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูครอบครัว เป็นต้น

หรือข่าวอย่างเช่น “ ปวีณาจัดร.เลย จับครูเห็นขมขื่นน.ร. 11 ขวบ ” (มติชน, 25 ม.ค. 42) เนื้อหาจัดเข้าประเภทของสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการถูกทำร้ายข่มขืน สิทธิที่จะพัฒนาในวัยเรียนโดยไม่มีเหตุการณ์ร้ายเช่นนั้นเกิดขึ้นกับเด็ก เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากนั้น การวัดและการนับเนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ ทำทั้งในเชิงปริมาณ คือการวัดและนับคอลัมน์นิ้ว และในเชิงคุณภาพ คือการระบุทิศทางของจีนข่าวว่าเป็นบวกหรือเป็นลบ หรือเป็นกลางต่อสิทธิเด็ก

4.2 การวัดและนับเนื้อหาเชิงปริมาณ

ตัวแปรที่ใช้เป็นหลักในการวัดปริมาณความถี่และนับเนื้อหาของจีนข่าวนั้น ประกอบด้วย ตำแหน่งของหน้าหนังสือพิมพ์ ตำแหน่งของจีนข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละหน้า เช่น ครึ่งบน ครึ่งล่าง ความยาวของจีนข่าว ลักษณะของหัวข้อข่าว และภาพประกอบของข่าว หลังจากวัดและนับปริมาณแล้ว นำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาให้ค่าคะแนนเพื่อหาค่าความสำคัญหรือความเด่นของข่าวหรือบทความนั้นๆ ดังนี้

4.2.1 ตำแหน่งของหน้าหนังสือพิมพ์ (position in paper)

การวัดและนับเนื้อหาเชิงปริมาณนี้ ได้กำหนดการให้คะแนนจีนข่าวแต่ละจีน โดยดูตัวแปรต่อไปนี้เป็นตำแหน่งของหน้าข่าวที่จีนข่าวนั้นปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ ถ้าเป็นข่าวขึ้นหน้า 1 ก็แสดงว่าเป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นให้ความสำคัญ และเป็นข่าวที่คนอ่านจะอ่านมากกว่าข่าวอื่น จีนข่าวนี้ก็จะได้คะแนนสูงสุด หน้าอื่นถือว่ามีความสำคัญรองลงมาในแง่การดึงดูดความสนใจของคนอ่าน เพราะถ้าพิมพ์ในหน้าอื่นที่ไม่ใช่หน้าข่าว ถือว่าความเด่นความสำคัญของจีนข่าวนั้นค่อยลงไป รวมทั้งโอกาสที่คนอ่านจะเปิดอ่านก็น้อยลงไปด้วย การให้คะแนนก็จะลดไป ดังนั้น จึงกำหนดคะแนนของจีนข่าวที่พิมพ์ในแต่ละหน้าดังนี้ ข่าวหน้า 1 ได้ 2 คะแนน ข่าวหน้าอื่นๆ ได้ 1 คะแนน

4.2.2 ตำแหน่งของจีนข่าวในหน้าแต่ละหน้า (layout/position on page)

การวางตำแหน่งของจีนข่าวในหน้าแต่ละหน้ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับความสำคัญที่ให้แก่อินข่าวแต่ละจีน สำหรับหนังสือพิมพ์แบบแผ่นใหญ่ (broadsheet) จีนข่าวที่พิมพ์ในตำแหน่งครึ่งบน เหนือรอยพับทบสอง ถือว่าเป็นจีนข่าวที่บรรณาธิการให้ความสำคัญมากกว่า เมื่อเทียบกับจีนข่าวที่ถูกจัดวางไว้ในตำแหน่งครึ่งล่างของหน้า แต่ถ้าข่าวหรือบทความนั้นลงเต็มทั้งหน้า ก็แสดงว่าได้รับความสำคัญเป็นพิเศษ ดังนั้น การให้คะแนนจีนข่าวในการจแนับของการวิเคราะห์เนื้อหาจึงต่างกัน โดยกำหนดให้ข่าวที่ได้ลงเต็มหน้าได้ 3 คะแนน ข่าวที่ถูกจัดวางบนครึ่งบนได้ 2 คะแนน ในขณะที่ข่าวที่พิมพ์ในครึ่งล่างได้ 1 คะแนน

4.2.3 ขนาดความยาวของเนื้อข่าว

เนื่องจากเนื้อที่ข่าวที่ค่อนข้างจำกัดของหนังสือพิมพ์ ข่าวที่จะนำลงจึงต้องถูกตัดทอนเพื่อให้ลงตัวกับเนื้อที่ที่มีอยู่ แต่โดยทั่วไป บรรณาธิการมักให้เนื้อที่แก่ข่าวที่คิดว่าเด่นและสำคัญ ดังนั้นขนาดความยาวของเนื้อข่าว จึงถือว่าเป็นดัชนีชี้ที่สำคัญอย่างหนึ่งของข่าวแต่ละชิ้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันขนาดคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้น จัดขนาดไม่เหมือนกัน โดยมาตรฐานทั่วไปขนาดคอลัมน์จะกว้าง 1.5 นิ้ว แต่ในบางฉบับอาจใช้ขนาดคอลัมน์กว้าง 1 หรือ 2 นิ้ว และในบางส่วน เช่น ในบทบรรณาธิการ อาจใช้คอลัมน์กว้างถึง 3 นิ้วหรือกว่านั้น ดังนั้นในการวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ ไม่ได้นับตามขนาดคอลัมน์มาตรฐาน 1.5 นิ้วในการวัด แต่วัดเนื้อข่าวเป็นความยาวตามคอลัมน์นิ้วที่ตีพิมพ์จริงโดยไม่คำนึงถึงความกว้างของตัวคอลัมน์ ดังนั้น คะแนนที่ให้จึงเป็นดังนี้ ความยาวของเนื้อข่าวระหว่าง 1-5 คอลัมน์นิ้วให้ 1 คะแนน ความยาว 6-10 คอลัมน์นิ้วได้ 2 คะแนน ความยาว 11-15 คอลัมน์นิ้วได้ 3 คะแนน ความยาว 16-20 คอลัมน์นิ้วได้ 4 คะแนน ความยาว 21-25 คอลัมน์นิ้วได้ 5 คะแนน และความยาว 26 คอลัมน์นิ้วขึ้นไปได้ 6 คะแนน

4.2.4 ลักษณะของหัวข้อข่าว (type of headline)

หัวข้อข่าวแบบพาดหัวตัวโป้ง มักใช้เฉพาะกับข่าวเด่นที่ขึ้นหน้า 1 ซึ่งบ่งบอกถึงระดับความสำคัญสูงสุดที่กองบรรณาธิการให้กับข่าวนั้นๆ หัวข้อสำคัญลำดับรองลงไป ขนาดของหัวข้อข่าวก็เล็กลงไปตามแต่ที่บรรณาธิการจะจัดความสำคัญหรือต้องการจะเน้นความเด่น ดังนั้น ในการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ จึงจัดแบ่งการพาดหัวข่าวออกเป็น 2 ลักษณะคือ พาดหัวข่าวตัวโป้ง หมายความว่าหัวข้อข่าวนั้นมีตัวใหญ่กว่าหัวข้อข่าวนั้นๆ ในหน้าเดียวกัน ส่วนหัวข้อข่าวที่ไม่ใช่ตัวโป้ง ถือเป็นหัวข้อข่าวขนาดปกติ และมีอีกกลุ่มที่เป็นเพียงภาพข่าวที่เพียงคำบรรยายภาพอย่างเดียว ก็จัดไว้ต่างหาก ดังนั้นในการให้ค่าคะแนนของการพาดหัวข่าว จึงจัดลำดับคะแนนตามลักษณะของหัวข้อข่าวดังนี้ หัวข่าวตัวโป้ง 3 คะแนน หัวข่าวขนาดปกติ 2 คะแนน คำบรรยายภาพอย่างเดียว 1 คะแนน

4.2.5 ภาพประกอบข่าว

ภาพประกอบข่าวในที่นี้ หมายถึงถึงภาพถ่ายหรือภาพวาดประกอบ ซึ่งเป็นตัววัดความเด่นหรือความสำคัญของข่าวนั้นๆ ได้อีกอย่างหนึ่ง เพราะข่าวที่มีภาพประกอบจะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้มากกว่า ยิ่งขนาดภาพใหญ่ก็ยิ่งดึงดูดสายตาตามากเท่านั้น ทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะอ่านข่าวข่าวนั้นมากขึ้น ดังนั้น การให้คะแนนข่าวนั้นเพื่อจะเน้นความสำคัญของข่าวนั้นๆ จึงคิดจากขนาดของภาพด้วย โดยแบ่งเป็นภาพขนาด "ใหญ่" ซึ่งมีขนาด 3 คูณ 5 นิ้วขึ้นไป ได้ 2 คะแนน ส่วนภาพที่มีขนาด

เล็กกว่านั้น ถือว่าเป็นภาพขนาด"เล็ก" ให้ 1 คะแนน ส่วนชิ้นข่าวที่ไม่มีภาพประกอบมี 0 คะแนน ดังนั้น การจางนับเนื้อข่าวที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ จึงวัดและนับด้วยตัวแปรดังนี้

1. ตำแหน่งหน้า.ส.พ.	คะแนน
หน้า 1	2
หน้าอื่น ๆ	1
2. ตำแหน่งจัดวางบนหน้า	คะแนน
ครึ่งล่างได้รอยพับ	1
ครึ่งบนเหนือรอยพับ	2
เต็มทั้งหน้า	3
3. ความยาวของเนื้อข่าว	คะแนน
1-5 คอลัมน์นิ้ว	1
6-10 คอลัมน์นิ้ว	2
11-15 คอลัมน์นิ้ว	3
16-20 คอลัมน์นิ้ว	4
21-25 คอลัมน์นิ้ว	5
26 คอลัมน์นิ้วขึ้นไป	6
4. ลักษณะของหัวข่าว	คะแนน
พาดหัวตัวโป่ง	3
พาดหัวปกติ	2
คำบรรยายภาพ	1
5. ภาพประกอบข่าว	คะแนน
ภาพข่าวขนาดใหญ่ 4X5"ขึ้นไป	2
ภาพข่าวขนาดเล็ก	1
ไม่มีภาพประกอบ	0

กล่าวโดยสรุป การวัดและจางนับความสำคัญในเชิงปริมาณของชิ้นข่าวที่เลือกมาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการรายงานสิทธิเด็กในการศึกษาวิจัยคราวนี้ ใช้ตัวแปรทั้งหมดที่กล่าวข้างต้นเป็นตัววัดและจัดลำดับคะแนน คะแนนรวมที่ให้แต่ละชิ้นข่าวตามเกณฑ์ที่กำหนดนี้ จะเป็นตัววัดความสำคัญของชิ้นข่าวนั้น

4.3 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการระบุทิศทางของเนื้อหา

ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาถึงทิศทางของข่าว บทความ และภาพข่าวแต่ละชิ้น ว่ามีเนื้อหาไปในทิศทางใด โดยดูจากเงื่อนไขต่อไปนี้

4.3.1 “ข่าว/บทความในทางบวก” หมายถึง ข่าว/บทความที่เสนอภาพเด็กในเชิงบวก เช่น เด็กมีสุขภาพอนามัยดี เด็กประสบความสำเร็จในการศึกษา เด็กร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เด็กมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ เด็กได้รับความช่วยเหลือจากการถูกทำร้าย เป็นต้น

4.3.2 “ข่าว/บทความในเชิงลบ” หมายถึง ข่าว/บทความที่เสนอภาพเด็กในเชิงลบ เช่น ภาพเด็กถูกทำร้าย ข่มขืน อนาคต ถูกฆ่า เด็กล้มเหลวในการศึกษา เด็กประกอบความผิดทางอาญา เด็กที่ตกอยู่ในภาวะสงคราม เป็นต้น

4.3.3 “ข่าว/บทความที่เป็นกลาง” หมายถึง ข่าวที่เสนอภาพเด็กอย่างเป็นกลาง เช่น นโยบายของทางการ ของทางรัฐบาล เกี่ยวกับเด็กในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการบริจาคเงินช่วยเหลือเด็ก เป็นต้น

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ หนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ถือได้ว่าเป็นประชากรทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับในปี 2542 คือ วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ของทุกวัน ตลอดปี 2542 อันเป็นปีเป้าหมาย ครอบคลุม 10 ปีของอนุสัญญาสิทธิเด็ก คือ 365 ฉบับต่อ 1 ชื่อฉบับ ทั้งหมด 5 ชื่อฉบับ จึงรวมหนังสือพิมพ์ที่ศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 1,825 ฉบับ ดังนั้น จึงไม่มีการทดสอบค่าความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด

การวิจัยครั้งนี้ไม่มีการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้แล้วในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่า ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 คน คือผู้วิจัยเอง ซึ่งเก็บและบันทึกตารางข้อมูลของหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ คือ บางกอกโพสต์ กับผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 1 คน ซึ่งเป็นผู้บันทึกข้อมูลของหนังสือพิมพ์ไทยอีก 4 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง และ กรุงเทพธุรกิจ มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน และในระหว่างการเก็บและบันทึกข้อมูล ได้มี

การหารือกันตลอดในเรื่องของการจัดประเภทเนื้อหา และการจัดทิศทางของชิ้นข่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรม SPSS ในการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ สถิติร้อยละ (percentage) และ mean กับ standard deviation ในการวัดและเปรียบเทียบความถี่และปริมาณเนื้อหาของชิ้นข่าว/ประเด็นข่าว บทความ/บทวิจารณ์ บทบรรณาธิการ และภาพข่าว ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ ส่วนในการศึกษาความสอดคล้องของทิศทางของเนื้อหากับตัวแปรต่างๆ เช่น กลุ่มสิทธิพื้นฐาน และเพศของเด็ก ใช้สถิติร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนและดูทิศทางความสอดคล้องของตัวแปรต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย